

Sprawozdania i Komunikaty

Отчеты и Сообщения

Włodzimierz Zięba

Filozofia u progu trzeciego tysiąclecia

Философия на пороге третьего тысячелетия

W dniu 31 marca 1999 roku w Rzeszowie, w zapełnionej po brzegi słuchaczami Auli WSP, odbyła się filozoficzna debata: *Filozofia u progu trzeciego tysiąclecia*. Do debaty wprowadził prof. A. L. Zachariasz mówiąc, że współczesność nie ma myśli na trzecie tysiąclecie, a co więcej i na czas obecny. Sytuacja to specyficzna, bo tym samym człowiek końca wieku nie znajduje odpowiedzi na pytanie o sens swego istnienia, a człowiek europejski określał się poprzez filozofię. Brak myśli filozoficznej pociąga za sobą nieokreślenie się człowieka.

Jako pierwszy odczyt wygłosił prof. J. Bańka zwracając uwagę na to, że wchodzimy w epokę rzeczywistości wirtualnej, która obywają się już bez substancji. Filozofia poprzedza rzeczywistość w znacznym stopniu, a dopiero później się spełnia. Zdaniem prof. J. Bańki filozofia szuka oryginalności, nie zaś prawdy. Filozofia realizuje się w systemie, który przechodzi do lamusa historii utraciwszy swych zwolenników. Umysł ludzki, wedle niego, dotąd będzie wielki, dopóki zachowa zdolność transcendencji od nieznośnej rzeczywistości. Koniec filozofii dotyczy wyłącznie filozofii substancjalnej, która nie znajduje dla siebie miejsca w epoce rzeczywistości wirtualnej.

Prof. M. Szyszkowska podkreśliła, że zagrożenia końca wieku nabierają znaczenia psychoterapeutycznego, gdyż obfitując w liczne katastroficzne przepowiednie wiodą do pytania o sens życia. Przełom wieku ma to do siebie, że masy pobudza do głębszej refleksji nad życiem, intelektualistów zaś obezwładnia. Wedle niej, nadchodzące czasy sprawią, że znaczenia nabiorą filozofia dziejów odpowiadająca na pytanie skąd i dokąd idziemy oraz aksjologia. Kluczowe wartości, a zarazem zadania dla trzeciego tysiąclecia to: pacyfizm i usunięcie wszelkich wojen, zmiana stosunku do środowiska (dotychczasowy człowiek to zwierzę śmiejące), wegetarianizm; wyklarowanie się umiarkowanego agnostycyzmu ze świadomością ograniczoności naszej wiedzy; przewyciężenie racjonalizmu i scjentyzmu. Najważniejsze zaś dla prof. Szyszkowskiej jest to, by prawda nabrała doniosłości, a nie kojarzyła się z konformizmem.

Prof. A. L. Zachariasz uczulał na to, że żyjemy w czasie wielkich niewiadomych, w świecie zawieszonym w swym istnieniu przez samego człowieka, gdyż dzisiaj ludzkość znalazła się w sytuacji Boga, dysponując możliwościami pozwalającymi na zagładę istnienia i jego świadomości pod postacią człowieka. Na filozofii spoczywa zadanie dostarczenia człowiekowi racjonalizacji świata, w którym on żyje. Do tego, by takiej racjonalizacji dokonać potrzebne jest stworzenie perspektywy umożliwiającej odpowiedź na pytanie o nasze miejsce i rolę w świecie. Filozoficzna perspektywa ma zarazem uświadomić człowiekowi czasu przełomów, że wszelkie perspektywy są ułomne, partycularne, stąd nieodzowne jest wykraczanie poza nie ku szerszym, nowym horyzontom myślowym, gdyż dotychczasowe wartości są niewystarczające. A czasy nie są filozofii sprzyjające – patrząc na ekran telewizora widzimy czarownice, nie zaś filozofów.

W dyskusji, która odbyła się później, udział wzięli m.in. J. Stępień, mgr A. Wojtunik, mgr W. Zięba, P. Kołodziejczyk, D. Krępski, D. Wojcieszyn.

Mgr W. Zięba zapytał czy proklamacje końca filozofii mówią nam, że skończyła się sama filozofia, czy też cele, jakie dotychczas przed nią stawiano i oczekiwano ich realizacji. Przywołał Nietzscheański postulat przewartościowania wszelkich wartości, by człowieka końca tysiąclecia wyrwać z deprymującego go impasu. Podkreślił, że w kontekście odczytów powiedzieć można, iż śmierć filozofii jest równoznaczna śmierci filozofów, sytuacji gdy *homo sapiens* utraci swój szlachetny przydomek *sapiens*, skoro filozofia jest aktywnością myślową, namysłem człowieka nad światem i sobą w nim.

Była to niezwykle pożyteczna i owocna debata, w której aktywnie uczestniczyło wiele osób, zwłaszcza młodych. Przyniosła także pewne propozycje odpowiedzi na wywołane wstępnie pytania, zaowocowała nowymi pytaniami skłaniającymi ku dalszemu myśleniu – nawołującymi do kolejnych poszukiwań.

Na fotografii (od lewej): prof. zw. dr hab. Józef Bańka (UŚ, Katowice), prof. zw. dr hab. Maria Szyszkowska (UW, Warszawa), prof. zw. dr hab. Andrzej L. Zachariasz (WSP Rzeszów)

fot. Dariusz Krępski

Andrzej L. Zachariasz

Konferencja: *Europejskie modele tolerancji*

Конференция: Европейские модели толеранции

Instytut Filozofii WSP w Rzeszowie i Wydział Filozofii i Socjologii UMCS w Lublinie we współpracy z Akademią Kijowsko-Mohylańską w Kijowie oraz Katedrą UNESCO Praw Człowieka, Pokoju, Demokracji, Tolerancji i Wzajemnego Zrozumienia Między Narodami z siedzibą w Kijowie w dniach 27–29 maja 1999 r. zorganizowali międzynarodową konferencję filozoficzną na temat: *Europejskie modele tolerancji*. Konferencja odbyła się pod patronatem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Aleksandra Kwaśniewskiego. Zorganizowanie konferencji wspomogły finansowo i organizacyjnie także władze województwa